

GEDULO JUOSTŲ, SKIRTŲ 1991 m. SAUSIO 13-osios IR LIEPOS 31-osios AUKOMS, UŽRAŠAI

Parengė BRONĖ STUNDŽIENĖ

Šiandien visiems gerai žinoma tradicija per laidotuves nešti vainikus — paskutinę artimųjų, giminių bei pažįstamų dovaną velioniui. Paprastai tokie vainikai perjuosiami gedulo juosta su joje įrašytais mirusiajam dedikuotais žodžiais. Tai įvairaus turinio ir formos kūrinėliai, kuriais atsisveikinama su mirusiuoju, reiškiami pagarba ir meilė, išsakomas skausmas dėl brangaus žmogaus netekties. Tokie užrašai yra sukurti proza arba eilėmis, kartais parenkama unikumų citatų iš poezijos, beveik visada daug dėmesio skiriama emocinei, psichologinei užrašo įtaigai. Dabar gedulo juostų užrašų esama visoje Lietuvoje, populiariausi perrašinėjami, keliauja iš vienos vietos į kitą. Pastebėtas ypač ryškus polinkis perfrazuoti jau žinomą tekstą ir pritaikyti jį konkrečioms mirties aplinkybėms, atsižvelgti į mirusiojo kaip šeimos nario padėtį, amžių ar net profesiją. Taip vis randasi ir plinta nauji, artimi bet labiau nutolę užrašų variantai, kuriuos, kaip ir antkapių užrašus, pagrįstai galima laikyti mūsų gyvenamuoju metu susiformavusiu, kiek neįprastu tautosakos žanru.

Kaip žinoma, 1991 m. sausio 13 d. karinės akcijos metu Vilniuje, gindami televizijos bokštą, Radijo ir televizijos komiteto pastatą, žuvo Loreta Asanavičiūtė, Virginijus Druskis, Darius Gerbutavičius, Rolandas Jankauskas, Rimantas Juknevičius, Alvydas Kanapinskas, Algimantas Petras Kavoliukas, Vidas Maciulevičius, Titas Masiulis, Alvydas Matulka, Apolinaras Juozas Povilaitis, Ignas Šimulionis, Vytautas Vaitkus. Po pusmetio, liepos 31-ąją, Medininkų mūtinės poste buvo nužudyti Mindaugas Balavakas, Algimantas Juozakas, Juozas Janonis, Aigis Kazlauskas, Antanas Musteikis, Stanislovas Orlaivičius, Ričardas Rubavičius. Per iškilmingas žuvusiųjų laidotuves iš visos Lietuvos į Vilnių suplaukė vainikai, skirti kritusiems didvyriams pagerbti. Kaip tik šių vainikų gedulo juostose atsiskleidė didžiulė tradicinių tekstų įvairovė, o kartu ir savita jų plėtotė, kurią nulėmė tragiški mūsų istorijos įvykiai. Dauguma gedulo juostų tekstų buvo nurašyta.

Siame "Tautosakos darbu" tome pateikiami 1991 m. sausio 13-ąją Vilniuje ir liepos 31-ąją Medininkuose žuvusiems žmonėms skirtų gedulo juostų užrašai. Jie padalyti į dvi nemažas grupes, iš kurių viena apima tuos variantus, kurie specialiai sukurti, parinkti ir skirti minėtų įvykių aukoms. Kitą grupę sudaro vadinamieji tradiciniai užrašai, jau ir anksčiau gyvavę, t.y. rašyti įvairiais žmogaus netekties atvejais.

Žmonių žūtį sausio 13-ąją ir liepos 31-ąją menantys užrašai spausdinami atskiromis grupelėmis pagal pagrindinį arba ryškesnį teksto turinio akcentą (grafiskai šios grupės atskirtos žvaigždute). Pirmiausia pateikiami tie užrašai, kuriuose tik įvardyta, kam skiriamas vainikas. Gerokai mažesnį skyrelį sudaro užrašai-sentencijos. Tai glausti, žinomi posakiai, apibendrinantys mirties prasmę, kai žūstama ginant Tėvynę. Kita grupelė susideda iš žinomų ir nežinomų poetų eilių. Bene dažniausiai pasirenkamos Mairinio eilutės: "Kam nusviro galva, tam Dangaus angelai / Vainiką iš diemantų pina". Būtent šios eilutės, vartojamos jau kaip gedulo juostos užrašas, turi leksinių, stilistinių ar dar kitokių variantų, o tai būdinga visiems tautosakos kūriniams. Antai beveik visur juostose užrašyta ne originalo forma *diemantų*, bet *deimantų* ar net *ziedlapių*. Akivaizdūs ir kiti nukrypimai nuo teksto. Nevengta skelbti ir mažiau vykusių, neįgudusia ranka sueliuotų posmų.

Atskirai iškelta dar viena teminė grupelė, kur aiškiai išreikštas priesakas gyviesiems — ryžtas toliau tekti laisvės. Šios grupelės variantų turinys iš esmės skiriasi nuo tų užrašų, kurie vien pabrėžia pačios žūties aplinkybes, konstatuoja, kaip ir dėl ko žmonės žuvo. Vis dėlto gausiausia grupę sudaro užrašai, kuriuose reiškiamas skausmas dėl kritusiųjų už

Tėvynę, pagarba ir amžina atmintis jų žygdarbiui. Nesileidžiant į platesnius komentarus, norėtusi atkreipti dėmesį į vieną kitą šių užrašų ypatybę, būdingą apskritai tautosakai. Antai, kaip ir liaudies dainose, vainikų juostų tekstuose vartojama vardo — kreipinio mažybinės formos, kurie ne kurie senieji įvaizdžiai, pvz.: "Išėkitės, didvyriai, ažuolai tvirtieji". Be to, perkurtas užrašas dažnai primena patarlių bei priežodžių variavimą, kai posakio turinys išplešamas, papildomas nauju prasmės niuansu, plg.: "Tegul oš jums pušys tėviškės dainą" ir "Tegul oš jums pušys tėviškės laisvės dainą".

Visi kiti tradiciniai gedulo juostų užrašai, kur tiesiogiai neužsiminta apie žuvimo aplinkybes, pateikiami nesuskirstyti į smulkesnes grupes.

Publikuojamuose gedulo juostų užrašuose atsisakyta tos jų dalies, kur paprastai nurodomi asmenys ar kokia įstaiga, dovanojusi vainiką, pvz.: "Liūdi Jakaičių šeima" arba "Politechnikos mokyklos kolektyvas". Pačių žuvusiųjų vardai ir pavardės paliekami tik tais atvejais, kai jie (ypač kreipiniai) natūraliai suaugę su užrašo tekstu ir negali būti atskirti nuo visumos. Visų pirma turima galvoje formuluotės: "Mielam Apolinarui, žuvusiam už mus visus" arba "Loretai" — kai rašiusieji šį vardą jau suvokė kaip simbolį, kuriam nebereikia jokio paaiškinančio konteksto. Nemaža dalis užrašų skirtingose juostose kartojasi po keletą kartų. Tiek šie, tiek labai panašaus turinio ir formos tekstai pateikiami po vieną variantą. Stengtasi išlaikyti autentiškas užrašo sintaksės, leksikos, stilistikos ir kitas ypatybes. Šiek tiek taisyta tik rašyba ir skyryba.

Spausdinamus bei čia neskelbiamus gedulo juostų užrašus Lietuvos tautosakos rankraštynei pateikė Lietuvos kultūros fondo Knygnešio draugija (sausio 13-osios vainikų užrašai) ir M. Trasauskienė (liepos 31-osios vainikų užrašai).

ŽOTŲ MENANTYS UŽRAŠAI

Žuvusiems sausio 13-ąją

Lietuvos Nepriklausomybės gynėjams — Respublikos didvyriams

Lietuvos Respublikos gynėjams, didvyriškai žuvusiems nelygioje kovoje

Brangiems Lietuvos laisvės Gynėjams

Kritusiems už Lietuvos laisvę

Tautos didvyriams

Nesuklupusiems, neišdavusiems mūsų tautos didvyriams

Žuvusiems už laisvą Lietuvą vaikams

Paaukojusiems savo gyvybę ant Lietuvos laisvės aukuro

Sudegusiems ant Tėvynės aukuro

Lietuvai paaukojusiems gyvenimą

Savanoriams, žuvusiems už Lietuvos laisvę

**Amžinybei ir prisikėlimui auką Lietuvai sudėjusiems XX a.
pabaigos Pilėnų gynėjams**

Lietuvos patriotams, okupantų nužudytiems

**Žuvusiems ginant Lietuvos žemę nuo sovietinių okupantų
siautėjimo**

Kritusiems agresijos naktį

Agresijos aukoms

Okupantų aukoms

Sovietų imperializmo aukoms

Kruvino teroro aukoms

Kruvinojo sekmadienio aukoms

Bolševizmo teroro aukoms

Loretai

Dukrai mūsų, dukrai Lietuvos

Sūnui mūsų, sūnui Lietuvos

Jaunajam Lietuvos karžygiui Ignui

Mielam Apolinarui, žuvusiam už mus visus

Vidui Maciulevičiui — širdimi užstojusiam Lietuvą

•

Tik didelė auka atneša laisvę

Už laisvę kritę amžinai gyvi

Už laisvę numirę gyvens amžinai

Žuvę už Tėvynę lieka jauni ir nemirtingi

Žuvai už Tėvynę, likai amžiams gyva

Mylėjot Lietuvą Tėvynę net už gyvenimą labiau

Kam nusviro galva, tam dangaus angelai
Vainiką iš deimantų pina

Jums dangaus angelai vainiką iš deimantų pina

Nešu Tau, Viešpatie, aš savo auką —
Suklupęs po dienos našta saulėlydžio metu
(B. Brazdžionis)

Nešu tau, Viešpatie, aš savo skausmo auką

Kas krito kovoj, tie didvyriai

Sunku mums būtų be vilties
(Maironis)

Jo vardas: gėlė atminimo
(Maironis)

Šaukiu iš amžių: Ateities nevertas,
Kas dabarties nedrįso tauta! nešt
(B. Brazdžionis)

Neras tik atilsio širdis
(Maironis)

O tu esi, o tu šauki iš kibirkšties ir atminties

Širdy išsaugoję švelnius žodžius Tėvynai,
Vargų keliuos ji — aukuras krūtinėj

Kas laisvę kaip varpus į dangaus bokštus kelia —
Niekas nepavergs, Tautos nenugalės,
Kuri į Dievą tiki ir aukoti gali,
Išlydžius laisvės varpą iš pačios širdies

Anksčiau ar vėliau susimąstę ainiai
pagerbs, neapleis mūsų vardo
už tai, kad mylėti mylėjom tikrai,
už tiesą kovojom be vardo

Jaunystę savo kūrenau, sudeginau vidur nakties,
Kad, mano Lietuva, bent Tau naktis sutemusias apšviest

O sūnūs girtos mūsų žemės,
Kaip paukščiai Jūs kritot juodojoj nakty,
Gyvent ir kovot šaukdami,
Jūs liekat gyvi Lietuvos atminty

Gyvybės auką ant švento aukuro sudėjusių Tėvynės didvyrių
vėles priglauski, o Viešpatie!

Išaukit medėliu,
Pražyskit žiedeliu,
Brangieji Lietuvos didvyriai

Sunku išreikšti skausmo to bent dalį,
Kuris šiandieną gaubia mus visus

Lietuva bus per amžius,
Bus gyva ir laisva.
Tam ir skirta Jūsų prasminga auka

Padedam ašarų šlakus ant Jūsų veido,
Prie rankų — darbus nebaigtus,
O prie galvos — širdžių maldas,
Kurios migla neišsisklaido,
Ir uždengiam akis paveikslu Lietuvos

Jums šlovė ir ramybė,
mums žūtbūtinė kova

Jūsų kraujas, pralietas ant Tėvynės laisvės aukuro, suteiks mums
naujų jėgų kovai

Jums, nešusiems tautai gyvenimą, tebūna Lietuvos žemelė lengva.
O mes pratęsim Jūsų žygį

Jūs žuvot, mes likom gyvi.
Laikysimės, kovosim už laisvą Lietuvą

Jūsų šventa auka įkvepia kovai dėl Lietuvos laisvės

Prievarta nutraukė gyvybę, bet neužgesino laisvės troškimo

Jūsų gyvenimas — tai žygdarbis Lietuvai, kurį tęsti liekam gyvieji

Brangieji Lietuvos vaikai, Jūs amžiais didvyriais paliekat, mes
pratęsim laisvės kovą

Lenkiam galvas ir meldžiamės. Mes, lietuviai, apginsim kraują
aplaistytą žeme

Jie nužudė Jus, bet laisvės nenužudė

Jūsų auka Lietuvai šventa ir amžina

Jūsų auka priartina laisvę Lietuvai — Kritusiems už Lietuvos
Nepriklausomybę

Lietuva nepalūžus, gyva,
O jūs gyvi mūsų širdyse

Lietuva bus per amžius gyva ir laisva

Lietuvos vaikai, stiprieji ažuolėliai... Mes su Jumis

Jūs buvot su mumis,
Mes liekame su Jumis

Rolandai, gyvieji Tėvynės sūnūs ir dukros su Tavimi

Išauš laisvės pavasaris,
Tik Jūsų nebus su mumis

*

Už Lietuvą laisvą Tu padėjai galvą

Jūs padėjote ant Tėvynės aukuro brangiausią turtą — gyvenimą.
Garbė Jums

Gyvybės negailėję, Jūs žuvote laisvi

Tu išėjai iš mūsų tarpo vardan laisvos Lietuvos

Labai gaila gyvybės jaunos,
Bet ji paaukota vardan Lietuvos

Jūs žuvote kartu ir Jus kartu palaidos
Su gedulo raudom, su ašara karčia

Ignai, Tu žuvai laisvės aušrą pasitikdamas

Daina, makia Jūs gynėte Tėvyne,
O priešas — žiaurią kulką į krūtinę

**Mylimas Dariuk, Tavo jauna širdis taip troško laisvės, nustojo
plakti, pakirtus priešo kulkai**

**Užgeso saulė, siekiai ir svajonės,
Už laisvę, už Tėvynę pakirto pakely**

Kulka nelemtoji pakirto pakely

**Prieš metalinę pabaisą Jūs turėjote tik vieną ginklą — gyvą širdį,
bet amžiams liksite Lietuvos širdyje**

Kai u praskambėjai, nelemtoji diena

**Buvai tu tėvams ir Tėvynei viltis,
Bet kovoje už laisvę nustojo plakus širdis**

Širdis taip troško laisvės, bet mirtis užmerkė akis

**Sūnau, Tu mums buvai vienintelis žiburėlis. Jis užgeso
neįsiliepsnojęs laisvoje Lietuvoje**

Myklėjot Lietuvą, jos žemę, ir ji Jus priglaudė amžinai

•

Jūs žuvote, kad mes būtume laisvi

Jūs žuvote, kad mes gyventume

**Priešas nenužudė Jūsų laisvės. Tu išėjai numirti, kad mes gyventume
laisvi**

Atidavėte savo gyvybę už tai, kad mes būtume laisvi

Jūsų mirtis atneš mums laisvę

•

Garbė žuvusiems už Lietuvos laisvę

Amžina šlovė Jums, brangieji, žuvusiems už Lietuvos laisvę

Amžina garbė tautos sūnams

Šlovė Jums, brangieji

Amžina atmintis už Lietuvos laisvę

Niekuomet neužmiršime žuvusių už Lietuvos laisvę

Garbingai žuvus už Tėvynę — Tavo auką Lietuva atmins

Amžiams liksit su mumis, Lietuvos vaikai

Jūs nemirėt, Jūs amžinai gyvi. Kritusiems už Lietuvos nepriklausomybę

Likote nemirtingi

Jūs — mūsų skausmas

Jūs būsite šviesiu spinduliu tautai

Tėvynė nepamirš už Lietuvos laisvę žuvusių mūsų sūnų ir dukrų

Jūsų auka nepamirštama — auka Lietuvai Tėvynei

Jūsų aukos Lietuva nepamirš

Už laisvę kritę, būkit gyvi mūsų širdyse

Jūs amžinai gyvi mūsų širdyse

Ignai, tu gyvas gyvųjų širdyse

Loreta, tautos atminty tu liksi gyva

Brangus Vytautai, Tu paaukojai save, gindamas Lietuvos laisvę.
Amžina šlovė didvyriui

Visada būsim su Jumis — šventėse ir kasdienybėje

Amžinu nemirtingumo žiedu žydėkite laisvės pavasary

Lietuviai, Jūs padėjote ant aukuro brangiausią savo turtą —
gyvybę už Lietuvos laisvę. Amžina Jums šlovė

Ačiū už meilę Tėvynei. Jūs — mūsų milžinai

Jūsų aukos ant laisvės ir nepriklausomybės aukuro nenusinėš
laikas. Jūsų, geriausiųjų mūsų sūnų ir dukterų, vardus amžiams
saugosim širdy ir atminty. Ilsėkitės ramybėje

Jūs gynėte Lietuvos laisvę, laisvės priešai jus nužudė. Liko skausmas
mūsų širdyse ir šviesi atmintis

Brangieji, amžina šlovė ir amžinas atminimas Jums, kritusiems už Lietuvos laisvę. Tegul niekada nevysta gėlės ant Jūsų kapų

Jūsų nekaltas kraujas, pralietas už Lietuvos Nepriklausomybę, išliks mūsų širdyse Lietuvos simboliu

Lenkiam galvas Jūsų žygiui, Lietuvos didvyriai

Lenkiam galvas Tau, Lietuvos didvyri

Didžiam liūdesy lenkiam galvas Tavo atminimui

Tebūnie Jums lengva Lietuvos žemelė. Lenkiam galvas prieš Jūsų jaunystę, paaugotą už Lietuvos laisvę

Ignai, žemai lenkiamės Tau, žuvusiam vardan laisvos Lietuvos

Loretai, atnešusiai švenčiausiąją auką ant Lietuvos laisvės aukuro, lenkiame savo galvas

Didvyriai, tebūna lengva Lietuvos žemė, aplaistytą Jūsų krauju

Išsėkitės ramybėje, brangūs Lietuvos Respublikos gynėjai

Išsėkitės ramybėje, Lietuvos didvyriai, Jūs nežinojote jais esą

Išsėkitės, didvyriai, ažuolai tvirtieji

Lietuvos didvyriams — Tebūna lengva Jums Lietuvos žemelė

Tešviečia amžina tiesa žuvusiems už Tėvynę

Tešviečia Jums žvaigždė Lietuva

Vai, kodėl nutrūko gyvenimo styga. Amžina atmintis žuvusiems už Lietuvą

Tegul oš Jums pušys tėviškės laisvės dainą

Dievas pasirinks Jus, kad išgelbėtų tūkstančius sudužusių širdžių

Apšlakstyta didvyrų krauju žemė priima Jūsų kūnus, o dangus — Jūsų sielas

Už laisvą Lietuvą atidavėt gyvybę,

Tegul dangus Jums laimina ramybę

Tesaugo ramų miegą Tėviškės kapų tyla. Motina, tegu tavo ašara
krinta gintaru ant žuvusių už Lietuvos laisvę

Tegu saugo Tavo kapą rytmetinė aušra ir laisva Lietuva, už kurią
Tu atidavei savo gyvybę

Tu žuvai didvyrio mirtimi, tegul būna Tau lengva Lietuvos žemėje

Maciulevičiui Vidui, žuvusiam už Tėvynės laisvę nuc nepažabotos
priešo kulkos. Lai būna lengva Tau Lietuvos žemė

Ignai, tebūnie lengva Tau gimtoji žemė, už kurią žuvai

Ilsėkis ramybėje, Lietuvos sūnau

Ilsėkis žemelėje, kurią Tu taip mylėjai

Tu buvai pavyzdys mums ir liksi su mumis

Apolinarai, Tu taip mylėjai Lietuvą, kad atidavei už ją brangiausią
turtą — gyvybę. Tebūna Lietuvos žemelė Tau lengva ir gera kaip
motina

Didžiujamės Jumis, tautos didvyriai, ir liūdime kartu su visa
tauta

Apraudame žuvusius už mūsų laisvę ir ateitį

Su skausmu palydime, su pagarba prisiminsime

Tavęs jauno netekus liūdės visa Lietuva

Brangieji, Jūs nežuvote — su Jumis visa Lietuva

Liūdime su visa tauta

Lietuva Tėvynė liūdi savo Didvyrių

Užjaučiame Lietuvos Motinas, kurių dukros ir sūnūs žuvo už
Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę

Gedime kartu su Jumis, už Lietuvos laisvę žuvus tautos didvyriams

Gedime kartu su žuvusiųjų šeimomis

Šventoje netektyje su Jumis rauda visa Lietuva

Nuoširdžiai užjaučiame Darių, tragiškai žuvus jo Tėveliui už Lietuvos laisvę

Rimai, liūdime kartu su Tavimi ir didžiuojamės Tavo sūnumi, žuvusiu už Lietuvos laisvę

Giliausia užuojauta bendradarbei V. Gerbutavičienei, tragiškai žuvus sūnui Dariui tą siaubingąją naktį

Niekuomet neužmirškite žuvusių už Lietuvos laisvę

Žuvusiems liepos 31-ąją

Žuvusiems už Lietuvos laisvę Medininkuose liepos 31 d.

Tragiškai žuvusiems atliekant tarnybines pareigas Medininkų poste

Žuvusiems Tėvynės sargyboje

Lietuvos sūnums, kritusiems savo poste

Klastingai nužudytiems Lietuvos sūnums

Lietuvos gynėjams

Žuvusiems saugant Lietuvos Respublikos sieną

Tragiškai žuvusiems saugant Lietuvos nepriklausomybę

Tragiškai žuvusiems atliekant pareigą Tėvynei

Lietuvos pareigūnui

Žvėriškai nužudytiems Lietuvos sūnums

Sušaudytiems, bet gyviems Lietuvos vaikams

Lietuvai paaukojusiems gyvenimą

Lietuvių tautos Didvyriams

Ištikimiems Lietuvos sūnums

Kolegoms, žuvusiems tarnyboje

Tragiškai žuvusiems

Lietuvos sūnams

Žuvę už laisvę amžiams gyvi tautos atminty

Amžina garbė ir atmintis žuvusiems už Tėvynę

Palaiminti Viešpatyje žuvę už Tėvynę

Žmogus amžinai gyvas savo darbuose

Amžina Jums šlovė, Lietuvos sūnūs. Mes nugalėsime

Didvyrių nepamiršime, tautos meilė Tėvynei tesuburla mus

Lietuva neužmirš Jūsų

Jūs liekate gyvesni už gyvuosius

Jūs išėjot, bet Jūsų uždegta šviesa neužges

Algeli, amžinai gyvas savo darbuose, jų neužmiršime ir tęsime

Ričardai, kulka nutraukė pradėtą žygį, skirtą Lietuvai, ji tęsime
mes

Jums priešai atėmė Tėvynę ir gyvybę, bet ji gyva širdim priglautos

Mielas Antanai, atlikdamas pareigą Tėvynei, žuvai Tu didvyrio
mirtim

Algirdai, klastinga kulka nutraukė Tavo širdies plakimą, taip
reikalingą Lietuvai

Žiaurių vėtrų nulaužtam ažuolui Antanui Musteikiui

Antanai, kritai ažuolu galiūnu, kaip tikras Lietuvos sūnus

Palikai mus, Tėvynę mylėdamas labiau už gyvenimą

Šlovė kankiniams, žuvusiems už Lietuvos laisvę

Amžina šlovė Lietuvos karžygiams

Šlovė Didvyriams, kuriems Lietuva buvo brangesnė už gyvybę

Amžinoji šlovė Jums

Tebūna lengva Tėvynės žemelė,

Te sielą priglaudžia dangus

Ilsėkitės žemėj, sūnūs Lietuvos,
Berželiai ramybę amžiną Jums oš

Gedime su visa tauta

TRADICINIAI UŽRAŠAI

Šis kuklus vainikas — Tau paskutinė dovana

Amžiną atilsį duok mirusiems, Viešpatie

Palaimink, Viešpatie, išeinančiųjų kelią,

Užbaigusių šiuos žemiškus vargus

Lai šviečia kelią Viešpaties šviesa

Tesuteikia amžiną ramybę motina žemė

Ilsėkis ramybėje Tėvynės žemelėje

Tebūna lengva Lietuvos žemelė, priglaudusi jaunystę

Tepriglaudžia Tave tėviškės žemė, kurią per anksti palikai

Žeme, motina geroji, Tu priglausk visus skausmus

Užbaigus šios žemės kelionę,

Tyla ir ramybė telydi tave

Tegul jūsų jauną gyvenimą švelniai Lietuvos smiltelė priglaus

Ramaus amžino poilsio

Tegul amžiną Rekviem Jums pušys ošia

Te ramų poilsį šlama rasoti Tėviškės beržai

Teošia Jums beržai gimtinės gyvenimo nutrauktą dainą

Gelsva smiltis tebūna Tau pūkas,
Vėjo daina — lopšinė amžina

Tesaugo ramų miegą Tėviškės kapų tyla

Lai skausmas amžinai ant kapo budi

Tegul saugo Tavo kapą rytmetinė aušra

Mes mirsim kartu ir mus kartu palaidos
Su gedulo raudom ir ašara karčia,
Ir ta pati lemtis visų, kas gimsta čia

Užgeso akys — žvaigždės šiltos,
Delnuos drėgna kapų smiltis.
Gyvenimą, žemę, ašaromis užpiltą,
Pagrobė juoda mirties naktis

Gyvenimo styga nutrūko, bet aidas dar ilgai skambės

Oš medeliai prie tėviškės kiemo,
Lauks sugrįžtant, broleli, Tavęs

Oš medeliai prie tėviškės kiemo,
Lauks sugrįžtant Tavęs takeliu

Žydėk diemedžiu, žaliuok berželiu,
O mūsų ašaros tau bus rasa

Ant nelaiku supilto kapo mūsų gėlės ir ašaros kris

Žiauri ranka iškirto ažuolą galiūną,
Paliko šalia kelio liepa tik viena,
Juoda mirtis ištiko jauną sūnų,
Ir liko verkti motina sena

Su liūdesiu palydim į paskutinę kelionę

Su širdgėla ir liūdesiu palydim Tave, Vytautai

Tu liksi amžinai gyvas, nespėjęs prazysti žiedeli

Tu liksi mums šviesiu spinduliu

Tavo vardas liks amžinai brangus

Sūneli, buvai mylimas, liksi nepamirštamasis
Tėveli, Tave nepakeis niekas. Tu tikrai vienas
Tu nemirsi, nemirsi niekad, tauri širdis palieka
Mes netikėjom, netikim ir netikėsime, kad tavęs nėra
Mirtis Tave išplėšė iš mūsų tarpo, bet ne iš širdžių
Ne viskas miršta, ką paliečia mirtis,
atminimas lieka gyvas amžinai

Mielas pusbroli Vytautai, visad Tu būsi su mumis, nors žodžiais ir
neprakalbėsi

Tavo gyvybė užgeso, bet mūsų meilė neužges
Vidai, nėra didesnio skausmo už amžinąjį išsiskyrimą
Mirtis ateina ir neklausia — pasiima patį brangiausią
Didis skausmas ir prisiminimas lieka mūsų širdyse
Mūsų skausmas nemoka kalbėti, jis tylus kaip ta žemė juoda
Jūs išėjote negrįžtamai, širdyse likote amžinai
Netikėtai nutrūkę Jūsų keliai pripildė širdis sielvartu
Taip netikėtai nelauktai
Tu viską žemėj palikai
Tu išėjai, galvojai grįžti, bet kelią pastojo žiauri mirtis
Galėjai žengti dar toli,
Žiauri mirtis pakirto pakely
Užgeso saulė, siekiai ir svajonės,
Žiauri mirtis pakirto pakely
Ir ši naktis nieko nežinojo,
Kad Jums takelį pastos mirtis žiaurioji
Ir šis saulėtas rytas nieko nežinojo,
Kad Jums šiandien takelį pastos mirtis žiaurioji

Į negrižtamą kelią taip anksti išėjai
Tu išėjai, bet Tavo pasodintos gėlės liko
Mirtis sustabdė Jums širdies plakimą, bet atminimo ji nesunaikins
Širdis taip troško gyventi, bet mirtis užmerkė akis
Rolandėli! Tu išėjai sudiev net nepasakęs
Algi, Tu išėjai negrižtamai, širdyje liksi amžinai
Vytautai, gyvenimą tu palikai žiūrėdamas mirčiai į akis
Be vakarės žaros išėjai, kupinas meilės žmonėms ir gerumo
Dariau, kaip skaudu, kad Tavo jaunystė — tik pilko smėlio
kauburėlis ir juoda kapų tyla
Virguti, nuskynė tave kaip neišsiskleidusią gėlę
Gyvenimui vainiką pynei ir nebaigtą jį palikai
Vėtros negaili žiedų, mirtis negaili jaunystės
Nulūžai kaip ažuolas prie kelio, nepasiekęs tikslo
Tos nakties staigi mirtis atėmė Tavo jauno gyvenimo džiaugsmą
Mielas Algimantai, Tavo šviesios svajonės tapo juoda naktim
visiems mums
Per anksti palikai tuos, kuriems buvai brangus
Nepasiektas tikslas, darbai nebaigti,
Gyvenimo siūlas nutrūko per anksti
Gyvenimą karštai mylėjai ir darbą, tik nežinojai, kad mirtis taip
arti
Mums saulė patekės kas rytą,
O Tau, Dariuk, užgeso amžinai
Tu buvai mums džiaugsmas,
O dabar liūdesys ir skausmas
Džiaugsmą ir laimę nusinešei su savimi, skausmą ir ašaras man
palikai

Algi, palikai mums tylų kapą
Ir gilų skausmą širdyse

Palieki visiems skausmą ir amžinybėn išeini

Dar taip reikėjo visiems Tavo rankų ir širdies

Juozai, jeigu mūsų meilė ir ašaros prikelti galėtų, Tu šiandien
būtum su mumis

O, kad motinos rauda galėtų prikelti Tave

Tėveli, dėkojame Tau už gyvybę, už meilę ir viską, kas gera
pasaulyje

Skambės varpai, liūdės namai,
O Tu ilsėsies amžinai

Amžina ramybė Tau, begalinis skausmas mums

Praradimas tragiškas, staigus —
Mus paliko draugas ir žmogus

Kam paskubėjai, nelauktoji diena

**WORDS WRITTEN ON THE MOURNING WREATHS
FOR THE VICTIMS OF THE 13th OF JANUARY
AND THE 31st OF JULY**

Compiled by *BRONĖ STUNDŽIENĖ*

Summary

Words written on the mourning wreaths for the people who had died for the freedom of Lithuania on the 13th of January 1991 in Vilnius and on the 31st of July in Medininkai are presented.